

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «БОГДАНОВ ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF BOGDANOV v. UKRAINE)**

(Заява № 27380/20)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

04 травня 2023 року

Це рішення є остаточним, але може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Богданов проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:

Карло Ранцоні (*Carlo Ranzoni*), Голова,

Маттіас Гуйомар (*Mattias Guyomar*),

Микола Гнатовський (*Mykola Gnatovskyy*), судді,

та Мартіна Келлер (*Martina Keller*), заступник Секретаря секції,

З огляду на:

заяву (№ 27380/20), яку 12 червня 2020 року подав до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) громадянин України, пан Владислав Сергійович Богданов (далі – заявник), 1983 року народження, який проживає у м. Чернігів, його представляла пані А. Вторих, юрист, яка практикує у м. Вишгород;

рішення повідомити Уряд України (далі – Уряд), який представляла його Уповноважений, на останніх етапах провадження пані О. Давидчук з Міністерства юстиції, про скаргу заявника за статтею 8 Конвенції на відмову органів державної влади повідомити йому адресу проживання його неповнолітнього сина, а також визнати решту скаргу у заяві неприйнятними;

рішення про надання заяві статусу пріоритетної (Правило 41 Регламенту Суду);

зауваження сторін;

після обговорення за зачиненими дверима 30 березня 2023 року постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРЕДМЕТ СПРАВИ

1. Справа стосується, як стверджується, необґрунтованої відмови працівників поліції 12 березня 2019 року повідомити заявнику адресу, за якою його неповнолітній син (народжений у квітні 2016 року) проживав з матір'ю окремо від заявника, хоча він також мав батьківські права. Він скаржився на порушення статті 8 Конвенції у зв'язку з цим.

2. 11 листопада 2019 року постановою Шостого апеляційного адміністративного суду було зрештою відмовлено у задоволенні позову заявника у зв'язку з цією відмовою, оскільки суд не вбачав ознак протиправності в діях працівників поліції. Зокрема, суд встановив, що працівники поліції належним чином встановили місцеперебування дитини, однак мати дитини не дала дозволу, як того вимагали положення про захист даних (частина друга статті 14 Закону України «Про захист персональних даних» та стаття 11 Закону України «Про інформацію») на розкриття адреси її проживання з дитиною.

23 грудня 2019 року Верховний Суд встановив відсутність підстав для відкриття касаційного провадження.

3. Тим часом 07 серпня 2019 року місцевий орган опіки та піклування склав «висновок», в якому встановив графік та умови проведення побачень і спілкування заявника з його дитиною. Згодом, 13 вересня 2019 року, заявник зустрівся з дитиною, а також йому повідомили, коли дитина змінила місце проживання на інше.

4. У період з грудня 2018 року до березня 2020 року заявник подав три цивільні позови, вимагаючи повернення сина за попереднім місцем проживання, розкриття нового місця проживання його сина та усунення перешкод у спілкуванні заявника з дитиною. У березні 2021 року у задоволенні позову заявника про повернення дитини було відмовлено як поданому передчасно. Провадження щодо двох інших його позовів, щодо яких заявник зрештою подав заяви про залишення їх без розгляду узв'язку з досягненням згоди з матір'ю дитини про його спілкування з дитиною, були закриті в листопаді 2019 року та у січні 2022 року.

ОЦІНКА СУДУ

5. Посилаючись на статті 6 і 8 Конвенції, заявник скаржився на відмову органів державної влади у березні 2019 року повідомити йому адресу проживання його неповнолітнього сина, внаслідок чого він не мав доступу та не спілкувався зі своїм сином близько п'яти місяців.

6. Уряд стверджував про зловживання заявником правом на подання індивідуальної заяви, оскільки він не повідомив Суд про цивільні позови, подані ним у період з грудня 2018 року до березня 2020 року (див. пункт 4). Згідно з твердженнями Уряду питання, що стали предметом його скаргу у цій справі, мало вирішуватися цивільними судами у межах проваджень стосовно встановлення графіку його побачень з дитиною, про що працівники поліції неодноразово повідомляли заявника. Коли він подав цю заяву до Суду в червні 2020 року, провадження про встановлення графіку побачень усе ще тривало, а провадження про розкриття інформації щодо нового місця проживання дитини було закрито за його заявою, а тому ця скарга мала бути відхилена у зв'язку з невичерпанням національних засобів юридичного захисту.

7. Уряд додав, що заявнику не повідомили адресу дитини, оскільки працівники поліції мали забезпечити як безпеку дитини, так і нерозголошення особистої інформації матері дитини.

8. Суд вважає, що скарга заявника має розглядатись виключно за статтею 8 Конвенції.

9. Ніщо не свідчить, що заявник не повідомив Суд про які-небудь істотні факти, які стосувалися саме провадження про відмову

працівників поліції розкрити йому адресу проживання його сина у березні 2019 року, що і є предметом цієї справи (див. пункти 1 та 2). Навіть якби було б краще, аби заявник повідомив Суд про цивільні провадження стосовно тісно пов'язаних питань, відсутні підстави вважати, що таке неповідомлення слід розглядати як намір ввести Суд в оману.

10. Хоча цивільні провадження, на які посилався Уряд, мали безпосередній зв'язок зі стосунками та спілкуванням заявника з дитиною, вони не були пов'язані з конкретними діями працівників поліції, на які скаржився заявник у цій справі – відмови розкрити йому адресу проживання його дитини у березні 2019 року – і законність якої він належним чином оскаржив у національних судах (див. пункт 2). Отже, ця скарга не може бути відхилена на підставі невичерпання національних засобів юридичного захисту.

11. Суд також вважає, що ця скарга не є ані явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції, ані неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути визнана прийнятною, а заперечення Уряду у зв'язку з цим має бути відхилено.

12. Загальні принципи щодо гарантії взаємного спілкування одного з батьків та дитини, як основоположного елементу сімейного життя, захищеного статтею 8 Конвенції, наведені, серед інших джерел, в рішеннях у справах «Странд Лоббен та інші проти Норвегії» [ВП] (*Strand Lobben and Others v. Norway*) [GC], заява № 37283/13, пункти 202 – 207, від 10 вересня 2019 року та «Хуснутдінов та Х проти Росії» (*Khusnutdinov and X v. Russia*), заява № 76598/12, пункти 76 – 80, від 18 грудня 2018 року з подальшими посиланнями).

13. У цій справі у зв'язку з відмовою працівників поліції розкрити йому інформацію про місцеперебування його сина, заявник не міг скористатися своїм правом на доступ до дитини та на інформацію про особисті обставини дитини протягом близько п'яти місяців (див. пункти 2 і 3), що було достатньо серйозним, аби порушити питання за статтею 8 Конвенції, оскільки це стосувалося права заявника на повагу до його сімейного життя (див. ухвалу щодо прийнятності у справі «Зюсс проти Німеччини» (*Süss v. Germany*), заява № 63309/00, від 13 жовтня 2005 року, а також, *mutatis mutandis*, рішення у справах «Анайо проти Німеччини» (*Anayo v. Germany*), заява № 20578/07, пункт 62, від 21 грудня 2010 року; «Шнайдер проти Німеччини» (*Schneider v. Germany*), заява № 17080/07, пункт 90, від 15 вересня 2011 року та «Фрєоліх проти Німеччини» (*Fröhlich v. Germany*), заява № 16112/15, пункт 57, від 26 липня 2018 року, в яких порушувалися аналогічні за своєю суттю питання). За таких обставин немає необхідності визначати, чи становило оскаржуване нерозкриття інформації втручання у відповідні права за цим положенням, як Суд встановив у згаданих ухвалі у справі «Зюсс проти Німеччини» (*Süss v.*

Germany) і рішеннях у справах «Анайо проти Німеччини» (*Anayo v. Germany*) та «Шнайдер проти Німеччини» (*Schneider v. Germany*), чи це питання слід розглядати у контексті позитивного обов'язку держави вживати заходів щодо сприяння спілкуванню того з батьків, хто не є опікуном дитини (див., наприклад, рішення у справі «Глейзер проти Сполученого Королівства» (*Glaser v. the United Kingdom*), заява № 32346/96, пункт 66, від 19 вересня 2000 року). Межі між позитивними та негативними обов'язками держави за статтею 8 Конвенції неможливо точно визначити; застосовні принципи, тим не менш, подібні (див., серед інших джерел, рішення у справі «I.C. проти Німеччини» (*I.S.v. Germany*), заява № 31021/08, пункт 70, від 05 червня 2014 року). У цій справі Суд, зрештою, повинен визначити, чи було встановлено необхідний справедливий баланс між відповідними конкуруючими інтересами у межах процесу ухвалення рішень на національному рівні, і чи забезпечив цей процес необхідний захист прав заявника, як гарантовано статтею 8 Конвенції (див. згадані рішення у справі «Глейзер проти Сполученого Королівства» (*Glaser v. the United Kingdom*), пункти 63 і 76; ухвалу щодо прийнятності у справі «Зюсс проти Німеччини» (*Süss v. Germany*) та рішення у справі «I.C. проти Німеччини» (*I.S.v. Germany*), пункт 71).

14. З огляду на обґрунтування національних судів (див. пункт 2) Суд вважає за доцільне виходити з припущення, що оскаржуване рішення працівників поліції від 12 березня 2019 року мало достатньо законних підстав і переслідувало законну мету – захист права на особисте життя матері дитини, яка проживала за тією ж адресою.

15. Проте відповідні судові рішення на національному рівні не містили оцінки негативних практичних наслідків оскаржуваного нерозкриття для батьківських прав заявника, яких він формально не був позбавлений і які не були обмежені (див. пункт 1), у тому числі право на доступ до його дитини та до відомостей про неї. Органи державної влади також не здійснили оцінку відповідних прав та інтересів дитини.

16. Залишається незрозумілим, чи вказувало щось працівникам поліції та судам на те, що розкриття заявнику адреси проживання дитини призвело б до негативних наслідків для безпеки чи благополуччя дитини чи її матері, або до серйозного втручання в приватне життя останньої, враховуючи, що звернення заявника стосувалося розкриття адреси лише йому. Інформації, яка б свідчила про наявність таких наслідків, Суду надано не було.

17. Загалом працівники поліції та суди, як вбачається, не навели достатнього обґрунтування для виправдання надання переваги правам на приватне життя матері дитини, а не батьківським правам заявника, і не оцінили, чи було це здійснено в найкращих інтересах дитини. Таким чином, процес ухвалення рішень не передбачав встановлення

РІШЕННЯ У СПРАВІ «БОГДАНОВ ПРОТИ УКРАЇНИ»

справедливого балансу конкуруючих прав та інтересів (див. в якості протилежного прикладу згадану ухвалу щодо прийнятності у справі «Зюсс проти Німеччини» (*Süss v. Germany*) та рішення у справі «Глесманн проти Німеччини» (*Glesmann v. Germany*), заява № 25706/03, пункти 95, 110 і 111, від 10 січня 2008 року, в якому Суд встановив, що відмова національних органів влади повідомити адресу проживання дітей їхнім батькам відповідала найкращим інтересам дітей, а відповідний процес ухвалення рішення належним чином враховував інтереси заявників; та див. для порівняння, *mutatis mutandis*, згадане рішення у справі «Анайю проти Німеччини» (*Anayo v. Germany*), пункти 71 і 72).

18. Наведених міркувань достатньо для висновку Суду, що було порушено статтю 8 Конвенції у зв'язку з наведеними недоліками у процесі ухвалення рішень на національному рівні, який не забезпечив належного захисту права заявника на доступ до його дитини та інформації про її особисті обставини, попри той факт, що зрештою – приблизно через п'ять місяців – органи державної влади встановили графік побачень заявника з його сином, і тоді заявнику розкрили інформацію про місцеперебування його сина (див. пункт 3).

ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

19. Заявник вимагав 12 000 євро в якості відшкодування моральної шкоди та 15 000 українських гривень (далі – грн, еквівалентно близько 450 євро) і 608,50 грн (приблизно 18 євро) в якості компенсації витрат на правову допомогу та поштових витрат відповідно, понесених під час провадження у Суді. На підтвердження останньої вимоги він надав копії відповідних договорів, квитанцій та детальний акт виконаних робіт його представником (двадцять п'ять годин з погодинною ставкою у розмірі 600 грн (еквівалентно близько 18 євро)).

20. Уряд стверджував, що вимоги були необґрунтованими та надмірними.

21. Суд присуджує заявнику 3 000 євро в якості відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, і відхиляє решту вимог за цим пунктом. Суд також присуджує заявнику 468 євро в якості відшкодування судових та інших витрат.

22. Пеня має призначатися на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;

2. *Постановляє*, що було порушено статтю 8 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
 - (i) 3 000 (три тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (ii) 468 (чотириста шістдесят вісім) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
4. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 04 травня 2023 року відповідно до пунктів 2 і 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Мартіна Келлер
(*Martina Keller*)
Заступник Секретаря

Карло Ранцоні
(*Carlo Ranzoni*)
Голова